

క ౫ త్రిరుక్మిణీమనోహర సారసనతనప్రపంచకాసనసత్తము భావ
భవంసనకంసవి వారణకాకొదరంతుప్రపకకృషేజ్జె 1

వ ౫ బ్రవధరింపు మటుమి (వజరిగినసమాచారంబెరింగింపుమ
నియడిగినజనమేజయనకుబైమనియిల్లనియె 2

క ౫ అంతటవింధనసమిపవ, నాంతరములుగడిచియభవరాశ్చము
సనా సంతతులతోడ (జనిబవవరాంతంబైయిప్పుచంపకా
పురిజేరెక ౩

క ౫ చేరినవాయ విషయంబును జూగులచేదాంసకేతుబసపతివి
నియ వార్ధవము (బట్టిమంతుర, జేరిచినభవారితోవచించె
నుకడిమి 4

మధ్యమావతారము. చతురత్వజాతి

వినుడేనామాటగజోష్ఠ్యంగలవారలు ౫ వినుగధనబల
సుబలసుధన్వసురధము ౫, ఘనులునామనంకనులువారాధిత్వమును
లులాకపౌవసులు విష్ణుచింతనులుగలరుగద ౫ వినుడేగినవనకాయ
మువెంటవాసవార్తాజు, డవచ్చుటనువారువమును (బట్టితే, బవర
మునకువగదెడలవలెఁబురి, నివసించెడుమారవరంక మ్మలువిను
మనమిటుసంగకమొనరింపజగా, కనికరమునవేంకటహాసనలువ
నజదళవిలాచను (డుభక్తపా) లనమొనర్చవచ్చున తనిగాంచిన, ఘ
నమార్మముడెందవచ్చునని యిప్పునికేమొనసి చనువుమొలుచె
ప్పిలి ౫ వినుడే ౫ 5

క ౫ అనివచియించినసభగల జనములుసంతోషమందిజయముయను
నిని సుధములానర్చితదుపరి జననాథుడుపిలువ (చని
చికంబలిషేతులకె 6

క ౫ కాంచియిల్లనమారాకకాగునిండు సూరి (బావింబికాచినా

హంసభవజోపాంశ్చననము. హరిశ్చ

యానమూతి | జనరంగంబునకురానిజుడులనందు | త్ 229
యదనవినియోవిజుకొవయిపుట్టు 17

కుచమరాకకౌప్యరలాఁబోసి మంటవైవంగనదియుఁజెలుచిటయను
శీ | బ్రములుపుతిల్లఁబ్రాఁగెను | సమరా వనికబిలజనులు సరగునఁబో
యెడి 18

తేలింపలుబువోవ హంసభవజాత్తు జుండును | ధన్యుఁడనువాఁడు
తల్లిచేత సెలవొంది | భాశక్తకడకొక కలనికొంచుపు మన్నునాట్ర
భావతిమగని తొననియెనిట్లు 19

సీ-చిరకాలముగ్గిలరుదంచి నావింతు వఱకునెచ్చుటనుంటి వన్నెలాడ |
పవరంబునకునెగు పనిగెల్లెననిచెప్పు | వరనయినా నాడుభరవంధు
మొనసిపాతిప్రత్నమునఁజరించువఱుట | నిన్నాళ్లుపాఁయు మరెవలాసి
నవయావనముననునగుణికాంతలనెచ్చు | వృత్తాంతమెఱవేరవర్త
నాకుఁబుతుకాలమయ్యెననాడువచ్చి | దొరకినాడవుగాననిధు వనకొత్తఁదల్లి
రక్షింపుమనఁగనత్రొట వపల్కల | వరంపకయోధుఁడెల్లనితచెంచె 20

సావేరిరంగము. త్రుత్రజాతి

బుద్ధినతిగా మరొకందునిభవదనా | మదనకళికిసమయమాకుంద
రదనా | యిదిగమూరుఁడగువాసవకుమారుతొనెను | పోతనర్చుబుట్టె
పోవుచున్నాను | యిదిగలలమువకగు తటిమైలఁబడరాదు, కాలమా
పగలుతమకము పనికెరాదు | యిదిగ జననాథుఁడెపుడెరవ్వునిపొయినా
దు | వెనుకాడనన్నిలావేయు మన్నాడు | యిదిగ పరఁగువంకలవాస
వరదుక్రపఁగాంతు, మరమునజయించి తొడ్రోడనకుడెంతు 21

దిగ. 18 తోవంర

నావుడుకాంతా మణినిజేతు విన్నపములననా దరించె
భావజూడుగంబులచేదల్లడపా మిగలంచివచ్చియంచె 22
మగలనికొనాడరుదంచివైరుల్లననా | యాసంబుతోఁడ్రుంచిచ
యనవొతెంచెదనంచుపల్కె ^{వై} ^{నన} ~~వై~~ ~~నన~~ మాలన

యం ధిష్ణే రాశవ మధి ము.

230 కనుకూరించునాదైవ మనులకునా, యంచానా గాండివిజ్ఞ
కొనిగల్గిందర మానిరింపులకు సూ, క్కులగ్గానిభాగింపుమా 13

వగలుపులు కులికి సుధనువండు సేవయ మనంబున 14.

సేగ ప్రాణాంబువలె (జూచు ప్రాణేశు (జంపెన) గయభక్తకై కయికభ సేయిని
మగని ప్రాణా ముదయ మర్క మారయనంచి, యడిగిన భరతు నమ్మవైసటిని
వశవర్తింబును మనవల్లభు వంచించి, నాకంబాసంగిన సురుచెనే ~~జా~~ తిని
చేక కునా మగడంచు (జింతించినట్టి బ్ర బడఁద్రోసి నమనంబు పత్తెనెటిని
యలవచ్చి తిని ప్పు డెల్లా లిచెంత కని సుధనువండు కొంత స పారటము
నఁ గుంఠి జాయకురతి కళికా త(వత్తి) పోవఁజొ కఁగిరథంబెక్కి
పోరానర్చి 15

తావార

కల వారంగ మునకంఠలువచ్చిరిగ వయనివంస ధవజుఁడు
పలికిన సుధనువండు క్కఁడురాడని భటులనంగనానవుకు 16

చగ కనుఁగవని ప్పులు ప్పతిల గ్రాభటులంజని మూరువయిన
డనికెఁజొలంగిరానికప, బా త్తూ సుధనువనిఁదప్రతైలమం
దునఁబడఁద్రోయుఁడన్నవిని, తొడని వారకురని రాజనం
దనునకుఁదెచ్చినంత బబు, ధప్రవరుండు నూతఁజొచ్చుతో 17
క గచనైతైలక బాహముచెం, తనిలిచి భూ షణములూ క్రితామర
పూసక గానజైన తొళసి పూసలు గానికంఠమునందు (వాయు)
కొనియిట్లునియె 18

కాంభాజిరాశము, శ్రీధితాళము

వక్తకునునాల్గ వాగి కృష్ణాగ్నియెక్క దిక్కుమారిన
కొక్కసారి మదినెక్కినినప్ర మమ్రుక్కినంతన పక్కినతన పైనెక్కివచ్చి
వారిప్రక్కనిలంబడి క్రొక్కిఁటిసియున్నయిక్కట్లుడంచయెక్క వసుమ
లుదక్కించెదవని, పెక్కునాస్ర ములువక్కాటొంపంగ (జొక్కి వింటిన
జొనిక్కుమనచొనిక్కుడికిరముగ్గయెక్క పరాభవమూవకరాజిల్లు

హంస భవజాహి ఖాననము, హరికథ

మంతురిల్లి పుడునేగర్వకత్తి తోసంగురించు ~~హరికథ~~ 231

యులతో సురాసుకులు సోదిరాక మక్రహరియమన వచ్చెరావి పత్రికరా
మహిమ బూపరావంక బూజురాజీవభాస్కరా వయసంగరా భూరిసుం
దరాకారశ్రీధరాకంబుకంధరా పాపసంహారా కుక్తిజోవరా పరాత్మ
రగయెక్క 19

వగిలినెవంకి యు 20

సంగరాత్మసుంధ్ర నహిరజ్జకతిపుని-హి బ్రహ్మకుండగిల్లి లాబకిననాడు

లలిసాంజనెయవాలమునండుదానద్రసం-చయంబుని ప్పుసుంచునాడు
తివిరిరారాజుపాంక పులంకాశ్రమి, నేసునడచెచ్చి పహించునాడు
రాజు-చ్చుత్తవిసినకాలమంచునగొప్పికాన పడులెనల్లంగా మనాడు
రాజువిలసిల్లునదయారసముచ్చెచ్చి మామకా మనులను మచ్చు
మాపిమదపరాధములనెత్తి ~~మచ్చు~~ పరంబులాసంగి కాసి ~~మచ్చు~~
పంజీదయనక్రవాసుదవగిల్లి

తోవార

తలలుని పాదంబులనీగి (తలచే) తన గావంపుచును

తైలకటాహముమండుమండుగ సుఖనువడు వానంబుకను.

దుమికెనరాజును తునాదహమునండునగొనినైలంబు

హిమ వారింబులజందనంబులమగతినిచ్చెను చల్లవనంబు 22

మవతత్తమయంబునదంజలిజీతులాత్తుర్కంబులైంది ముదియంద్రజా

లమూలకత్తైలంబు చల్లారెనాయనకంకించినా రకళఫలంబుక్కుటాహం

బునోపయగానది సూలువు య్సలయ్యంగాని సుఖనువన్తి ముఖంబు వికసి

తకాసారపద్మంబులచోరెవ్రకాకించెనప్పుడు కంజ శ్రీశ్రీ ప్పు ప్రభావం

బనియు నిట్టి మహాత్మానక పకారంబునచ్చిన మనడు మరకాంబు దక్కతై

బుప్రా యత్తుతంబువోదనియునా లాచించి తప్తతైలకటాహంబునం

బడితయ్యవసరంబున 23

తొగవారిచేతనిండు పరిమడక కనుండుచెనిలానెప్పుడు చెమ్మడిల్లి ప్రతికి

నల్లు విష్ణుభక్తుని సన్నిధి సుంబులగాలకుంకిరువునుదులు 24

232

తేనెలంతనామువువరక్కటావంబునందు | నేడులాడుచు
నుండమహాశసుతుడు | ఇక్ష్వాతలకొక్కినంతగావాళలమాళిమి
దపాటలువాడెఁబామనుమఱచి 25

చంద్రవానరాగము చతురత్రుజాతి

దేవదేవశాశనవసుదేవకుమారవంశగదేవభా
వంబుననెన్నెదేడుకొనినవాడైభవంబులెవళనలుగు దేవగజలము
లునావెయనలంబునవెయనలంబునవరా | కులసిరులునవెయిలా
స్థలమవచలములునవరాగదేవగ తరణివేచెచంద్రముఁడవే
చవలతారలునవరాశరథులవేదిక్కులునవేవునురాజనవరా
దేవగదేవములునవేశాస్త్రములునవేవిశ్వమునవరా | వాదములు
నవేజయమునవేస్తమెల్లదేవమునవరాగదేవగవంకతువాసుని
వౌదంభాజమునవేలయువాడవేవ | సంకటమదగిం-చిననడు
బ్రాచిమదక్రొవరుఁడవేవగదేవగ 26

వృత్తిసమయంబున 27

తేనెలంతనామువువరక్కటావంబునందు | నేడులాడుచు
నుండమహాశసుతుడు | ఇక్ష్వాతలకొక్కినంతగావాళలమాళిమి
దపాటలువాడెఁబామనుమఱచి 25

తేనెలంతనామువువరక్కటావంబునందు | నేడులాడుచు
నుండమహాశసుతుడు | ఇక్ష్వాతలకొక్కినంతగావాళలమాళిమి
దపాటలువాడెఁబామనుమఱచి 25

తావార

కాగిలిం-చి.వాంసధవజుండుకొడుకాయనిసంతోషించి
కాగిలినదూఁకెయ్యఁజూవనినసంగతిచిత్రమనివచించి
చందురుఁడువనిగతినున్నదిమనసైన్యమివ్వలకుంట
దెందుముననావిభుపట్టమనివచించి కట్టినాపెంట

హాంసభివజ్జ'పాపాననము.

పట్టుముఁదాత్తిసుధనవఁడునుగ్రాహ్యునివాహనిగాఁగ్గి 233

విజ్ఞులున్ను-వగిగలనికేరవనినివెలిపిపెరిచెనరవం-చి 229

వగిజ్ఞులు వదరు-మన్నునుధనవనిగాఁ-చివుషభ్యుంజేస్తవయాదగు
క్షేపల్లునుంగాఁ-చెసిలవిమృదినివిజయుంజిల్లునియెఁబుత్రానవహ
లుండవుకుంతికిగారాయపాత్రుండవతనితోడఁజూరఁజూలవనికం
శింతుననుసంగశంజానరించెదఁజూచుచుండుమనినవుషకవ
సుంజిల్లునియె 230

కమాచిరాగము. మిత్రజాతి

తగవుగాదిధల్లునా, నేవిల్లువలుకుటగతగవుగపగతు
డంతోపాగరునుకులాడఁగవినివధి, పఁగఁదలం-చిసరగునఁబనుప
కదిగులుసూర్పుటగతగవుగరాజులకుయుధమునకఁబవిరాజమా
నంబైనపనిత, విజగముననవెలుంగవ్యకృజగన్నుతకృత్తనావగ
తగవుగనన్నుఁగాదనిచిన్నఁబుచ్చియు, సన్నిహితుఁడుపిన్నగలిచి
న్ననిన్నుమొచ్చునెవంకటాజ్ఞఁబ్రు, సన్నుఁడైవయఁగన్నులేవారి
తగవుగ 31

వగిఅనియెప్పించిసలవుదైకొనిరథాదుఁడుండెనుధనవఁడాసినన
తండువుషభ్యునకిల్లునియె 232

అగిరాజవంశజుఁడమరాళభవజునికౌశాసాత్మజుఁడసుధనవఁ
డండునన్ను, నతులంబుఁదెల్పునిక్తంబుగాఁవదు, పరినాసంగువాఁడ
బవరమనిన 233

వుషకతుంజిల్లునియె 234

సగిపుట్టినప్పుడలారినిట్టెఁబ్రయంగఁ, ప్రాణముల్లోకప్రతికినాడు
చేచాచితన్నునాసింపుమార్గణులదొరిత్రుంబులఁచిభరించినాడు
బండికల్లెత్తునెపమునభూవలతయమార్గఁబుంశములవెడియాపినాడు
త్రైలాక్యమెలుబుంబారతాధిపువంపునాజంబునకుఁద్రప్తిఁజలిపినాడు

234 శక్తుః తత్సత్తనాగతిస్థితమైతద్వై. ఇ ధవజాక్షయేన్ద్ర
శక్తిః శక్తిః తత్సత్తనాగతిస్థితమైతద్వై. ఇ ధవజాక్షయేన్ద్ర

పెత్తెక్కవని చాణాసమితి 35

తావత్

అబ్బాణంబులందుంచి వృషభవజ్జాతాగ్రహంబురతి ట్టెంపక
త బ్బిబ్బువశేషమృతరములనుభవనివేదాము ముంపక
సుధన్వః తావృషభతనువాయరభసూతచాపములందుంచి
ప్రథానులనుసనాధిమలపై బవనరములుసంధించెకై 36
వగలంతలాచనము లింటిదొరమనుమంజునైమేషంబునవిశాధ
సేనలానాక్షనిచెతి విల్లాడిసి పట్టి తిసుకొనియొదిరించినను ధన్వండు
మచ్చిమేరకి తమ ఇ పంచవంబున వృషభవజ్జానిమూర్తి నాంధించి
కృతవర్మంబాణి జోతియనునాల్పనాడించి ప్రమృష్టమృతాభేదసం
గతంబానకించి యుపసరిల్లజేసి నాత్మకిచవివళితరభవాపభా
బమండయును మరలనాక్షరభంబాకావోంచి ఇయంకరతక్రిచేజ్జె
నయుఁడూరించి మేఘమండలనిర్మతంధై నచండగభస్మిచంద్రంబు
నఁబ్రకాశింపుచు సప్తసారిచివై పునంగలయోధులనులుమాడుచుం
డఁబ్రేనుంగుపంబులై రణరంగంబాపేక్షరసన్నవసరంబునఁబురంకు
రనంచనుండు రథాదులు ధృంధై కదనభూమికింజునిగాండవవృ
క్షిబంకారధ్వనిఁగావించి బద్ధగోధాంగుళిత్రాణుండ్లచేవదత్తం
బాత్రిననమ్మవారావంబుచేరదనకు వారంబునిండెవెండియు
బరసనకు భయంబును న్నన్ద్రులను నకు మవనాతావంబును
గగనస్థులను నిలింపులకు నాత్మరంబునుంగరిగ నలుపిమ్మట
చాండవమధ్నముండు సుధన్వసకిల్లనియై 37

శంకరాభరణరాగము. చతురశ్రజాతి

నిలునిలుమారిరాజకుమారినిలుచులుండవదని మున్నె
వింటిని, ఇండనముననదుశక్తిఁగంటిని, చలమునననయమవడికల
లఁబొలఁగకుండువనిమచ్చుకొండునునిలుచు భాసమానవిప్రము

~~అధికారము~~

మానినీపుత్రము

ఈ వస్తువు హిందువు మారు (డ హిందూ) కాదు కిరముఖమో
తే వణి నయ (గ) వధి తులాపుగ, (వస్తు ముగా) బరతం చినన
భూవరసూతిన భాగ తురానన, భూరి ఘనాచుగ మసి నన
జ్ఞే వన రాస్త్రము చిత్తులకొరిన, కింప (జే) సరణ స్థలి లాన్ 45

లయగ్రాహి

వెల్లువ లసయ-చ (వటిల్లు తలనను-చను) వెల్లుగ నుకా లవడ జల్లు చుర పోగ
జ్జిల్లు చు ఘనాస్త్రము లు వెల్లుడ సలంకు విలసిల్లు (గ) జమూ-చయము చెల్లు (గ) నకుండా
తల్లి ఉడు (గ)ంచి సురలుల్లు సిలహాయ శరమల్లియను (గ)ూర్తి కడు ముల్లము నేనయ
బల్లిదపు మఘశర మల్లన నకింపన ప తల్లిజను తుండు బలు విల్లుగొని వెగడ 46
తగి పి డుకులను (బో) లబాణం బుల ఉరనేసి నరునిసారథి (గ)ూర్తింగ హు
లురథము | నడ్డుకొని పోవుచుండు సుకంఠ సూను (| కంబుజాక్షుని (గ)ూ
ర్తియిల్లునిను తించె 47

కలనజిరాగము. ఆదితాశము

సరోజవళనయనా గకతవగ సరోజగ హారాయి వానివేలె

రాకు (జే)యకు ము, పరాభవము వా పరాశ్రయకు ప్రవరా వైరిభిరూపం
డు భూవరా త్మజ ముదాకరా మారసుంధరాకార మారి గ సరోజగ బల
యమగు బ్రథమం దెల్లు మమ్మలం గా చి యాస్థలంబం దనా ధలంజేయ
సూరు తానంతుక బ శివంక బాబ్బ లాలికా వేగ సరోజ 48

వగి ఇల్లును తించు సమయంబున 49

సేగ తనభక్తులకు (గే)డు దల (చు)డు ప్పులజంపు, కంబు ప్పు తోరణాంగంబుతోడ
వని తల (గ)ాక సన్ననులనైన (గ)లం (ప) గలతావి తో (గ)ంబు తోడ
విమలానుకంపం సుప్రేక్షకాస్పదవిలా, సములతో మృదుకటాక్షములతోడ
బ్రవశ్శంధములనెల్ల (బా)రించు సుప్రాభవంబు తో (గ)ంబు తోడ
1 జ డుల మహానయముల (జే)యన క్రితం | వచ్చిన జనాక్షున కువివచ్చు డధి

క॥ భక్తిజోహారులారానించి ప్రస్తుతించె ॥ 50

వ॥ అంతనప్పుండరకొప్పుండు హంసు మధ్వజునకునభయంబిచ్చి నాగలమైన
చ్చియున్నంబుల పక్షంబులు బానిస సుధమ్మండునూ వితనమనంబునకా

క॥ అంతము తొగిరిటిబవలభంగులననుతిచేసినంత త్ర
కాంతుడు వచ్చినాడు మత్తకంబునసారధికు తనమూనిన
స్నంతమునాంబజేయమునుపాత్రితుడైనను భేష్యుఁజంపడ
యంతటితూతుడైన బ్రహ్మకుని తొనెదిరించెనట్లునె ॥ 52

క॥ భగవంతుడెట్లునర్చినది వగదనినందింపరాదు హంసులకతమ
లగుననితలపోసి మురారీ ॥ ౧౮ నుంగని మ్రొక్కియక్కిరటికి ననియె ॥ 53

క॥ ఈపురుషోత్తమండుజన్మయించినవాడగనెన్నిసార్లు
నేపనైయనకమహానయలకొటమిఁగూర్చినాడు న
ప్రాపుననిచ్చినాడిపుడు బాళిభవత్సుకుతంబునన్మఁగా
నాపడుపంకజాననుడు నాపడునర్వుడెకమచేముడు ॥ 54

మ॥ మలమూత్రంబులకాసుచంబయి మహాహరినమ్మకేటకం
బులకుంతావలెమైనయీతనువేప్తామో హంబునాకేలని
ర్మలవైకుంఠపదంబుఁజేరుదునునారాచంబువెన్నెసిన
న్దలనిండుంతువాచల్పమాప్రతినిర్మలజాతుఁడనానె ॥ 55

క॥ అనుడు లాలకించి నర్చుడొతని తొనినునంబకత్రయం
చెనిగిడించి కూలుసమయింపనివాసుకుతంబుఁబాసివె
ల్లానరకంబుఁగాంతునని నంతసుధమ్మండునెకరత్రయం
బూనికఁడుంపనున్నవె సఁబాంబెవడుగ్గతినంచుఁబల్కినె ॥ 56

త॥ వారిమాటలు వినియమ్మరారి వర॥ విశ్వమును నాకుభక్తులొదెవ
ని నాజ్ఞియైనఁజెడరాదు రణజయమర్జునునకు మొనసెవైకుంఠమా
సుధమ్మనకునిత్రు ॥ 57

వ॥ అనితలంచియుండెనత్రుతిగననమండునిర్భరులును భూమియందిరు

యశస్విరాశ్చమధము

238

వాసునంగలస్తనంబును విస్తయ విష్ణుచిత్తులైచూచు
చుండితయనవసరంబున ౬౫౮

పంచచామరము

మరాళకతునందనుండు మార్గణంబులెన్నయో
మురాళిపైనిరేటిపై నమోఘలంగపిప్పివా
నరాధినాథకతునంద్రనంబుపై ననకశశ్శి
కరామగంబులన్నిగుడ్డుగావివరయనంబుపై ౬౫౯

తొవంక

తిరుగుచుండునరదంబులబట్టుకొనితెచ్చిభూమిపైడించి
వారియూచందంబునవచించెనన్నర్జును తొడగవెంచి ౬60

హంసధవనిరాగము. త్రిపుజాత

శ్లోతవాహనాంగయికజెల్లునాప్తౌకుషంబుగశ్లోత

యోతనాత్మండు హంసకతననందనుండునుచు నతరుననానతిం
చివాతొందరపడి త్రివిజ్ఞుగశ్లోతగసంతడికయనంబున ముటపొం
దియున్నజయత్రుకుని, జిందజెసి నట్లయనుకొండువమోయిపు
డొప్పదుగశ్లోతగనిరతమువంకటదాసుని, గరుణాబ్రోచుతుద
యవద్రసరసిజములునమ్రొకొల్పు, వరభక్తుడునుభస్వండుగ
శ్లోతగ61

ఉగ్రత్రుతిదేవిమాదసికృతావెలుగొండుమరుత్తమాకుఁడొ
స్త్రుములబట్టుపోతుటయు, జప్రేతదయలసూత్రధారుఁడొ
పుత్రజికాయగంబుగతి, బాల్కుగత్రిష్టుట, గాంచివిస్తయ
యత్తమనస్కుఁడొమిగుల, హంసమనర్పుచుమండనమ్రాదిక ౬62

వగలలుపిమ్మటనర్జునుండు మధువైరిపదాంబుజంబులకుడిరంబునొకన
మస్కరించిగాండేవజన్మరావంబడరించి విలయకాలాన్నిసభవప్రకరం
బులుప్రయోగించినగ్రంథుండుగవర్ధనాద్ధరణధలంబుదానియందునెచే
నంతనాశివముఖంబువచ్చుచుండ సుభస్వండుకృత్రుధానాంబున

240

కేన్ద్రపంతమునకేగినా యంతముంచితి దురంతముఁబ
ముననానాంతయకలగెఁబాచిచూచి వరవంకటా

ఘననావరకాతాప్రమనైసకసియీతనికొవపరమపదమిత్తునిఁక
చూచి 68

వల్లెట్లు వచ్చింపుచున్న సమయంబుననుభవనాత్మజంబువారియం
దుఁడలసఁ దవయ మూర్ధంబువారిపాదపంబులంబడిన నమ్మవపు
రుషుండుగగనంబునకొగ జిమ్మట యునదియపు క్షంబయ్యెనటుపిమ్మ
టఁబుత్రువయోగంబుచేవగఁమహంస భవజూనుఁడు దించి సుకధుండు
కవచంబుఁదొడిగి భనుజ్జలంబులుభరించి రథాచూఢురై నవ్వునాచి
భిముఖంబుగాఁజని తవయనియం తయ్యయండు జనాక్షనునకొట్లనయ

69

ఉన్మమపామంబునారవమునిపువకుండు వచ్చింపఁగాఁతవ
యామలవాక్కు మువవినిము, మాత్రురభక్తిదదాదగాభవ
త్కమలపాదపద్మములు, కౌల్లి విరభులగల్గినాము బల
సమములాందినా మపుడు చెటుదలంచితివలకకవా 70

ఉన్మనమ్మనవారిపాపములునాశమునని విపత్తులొల్పిరా
రవ్వునిచేరఁదని యసురాగము మోఁగఁజ్రాతువండుకో
పమ్మ వహించి ఫల్గునుని ప్రాక్షనకై వధియంచినావునా
తమ్మనిన మధర్మ మది తప్పని తొచకొకొజనాక్షనా 71

ఉన్మగందపుజెట్టుకొకకల్పకై వసఁగొల్పినభంగి ముత్తముల
పొందుగలఁడుపండ్లకయి పోసినకతియరంగనాభిమున
ముందుగఁబూదికైయొసఁగు పోల్కిభవత్తుకుతంబునడుసం
ప్రందనసూత్రైవ్యముగ్రుక్కనఁజేసి సుభస్వజంపిత 72

తన్మ వివసనమాయజన్మించినట్టివారు, వావకుండురయ్యత్తమక్షుతి
యునకుఁ బవరమున నిల్చిచచ్చుట పరమధర్మ మనిన వినినవికౌరి
ఫల్గునునకనియె 73

నాబరంగము ఆదిత్యశ్రమము

సంమాన్యఁడుగాడు సురభుఁడు సామాన్యముఁడుకలసము

హంసకవచోపాఖ్యానము. హంసక

ధియంనునశ్చియము. ఈ రణరంగంబునందు సుతాము. ఉపై 241
భవవమునునను. వప్రభాము. ఈ తజునునంజెన్ను. గానసామూ
యెన్నెను మునునన్నుబుద్ధి తొనన్ను. గూర్చి భగ్ననంబానకంబెను. నన్ను
తేనెలు. ఈ చావలకెన్ననం. పన్ను. కిట్టి మహానయము. ఈ గలకెన్నసం
మా 174

పది అట్టి సమయంబున 75

తొవార

సురభు. ఉల్లేఖం ప్త నరులై నామగ వచ్చు ముగురించి
పరిపరి విధములన వ్యగతమైన పట్టి వాని మా యించి
అరకరని భమగున రమయ. గనకాంత ము సురకరకమును
నిరనిర ప్రాము. మనంబరంబున కొనింజొని చేసెన్మణామనను 76

అది సురభు. ఉచటనుండి సోమ. వయ్యపుడై తొనెన యునట్టి బా
ణ మిలకునయ. వానిచేతనకున తాంగంబు భూమి లాగ సామ
ద్రుంగెను రజనులు వొగడ 77

అది అప్పుడక్కిరటియరదంబు బెకలింప. గాదలంచి పట్టగదల
వయ్యె. సురభు భక్తి బలము. జూపింప. గానెంచి. వారిచాలన
ట్టులారకుండి 78

తది సేదముపైనుండు హను మబల్బడికెవెచి. తొకతొజుట్టుచేతులతో
ఉచట్టి. లాసి. మాచియు. గదలని లాగెడింగి. సారసాక్షునిమ
వోమంబూరకుండి 78

పది సురభుండుట పి మృట స వ్దనాచిరభంబును. బ్రోకొవైకెత్తి
యట్లుయె 79

కది విసరుమనెగగనమునను. బసమి. తొగవంసి పురికెబంపి.
తునెనా. రసముల. జూక్ష్మమునకున. ~~విజయము~~ కసి తొబర
సనచావగొమొత్తుమనె 80

పది అనివిజుంభించుచున్న సమయంబున విష్ణువుంజె క్షయక్షవంతు
బాణంబు సురభుని కుడిచేయి. ద్రుంచిన నతండు వామహస్తంబు

242

చేగదాయుధంబులైన యక్షులు బలంబున బ్రవేశించి
చోరండు వలరథంబులను నాలుగువలరథికులను పట్టి
హస్తేతురంగంబులను మాపుమావనంతనరుం డొకవడందవాతి
యమ్మనెను రథునికిరంబులు ఇందించిన నయ్యత్ర మాంగంబువారి
పాదంబులంబడియెన ఘనరుషోత్త ముండు కిరటంగని యితండ
ప్రతిమాత్రభావుండుగానన మస్థరింపుమనియతండ ట్లుగావించి
నవి మృదుమధుసూదనప్రరణంబున సురథుని కిట్టించువై నతెయ్యు
కుగానిచనినంజానదియందు బడవైచెదదు పరిహంసకేతను
హవయనదితేక ఫల్లనన పాతుండగుకంసారికి శరణాగతిచె
యఁగార్క 81

అలతనిరాజున మండు మధుస్రములుండి హస్తినగరికి నమ్మరా
రియంతమిఁదఁజ్రొడి హంసకేతునిఁ గూడి వెడలి నేరెల్లవెంబడి
వర్క 82

తలలశ్చమధయకాయమట్టులరిగి యొకజలాయంబునడిగిన రమా
నియొడ్డుఁ జేరినాడిగ కూపంబుఁజేరిపిదపఁ బెద్దపులియయ్యననవిని
పెత్తె ప్రాక్షు 83

వలివిస్మయంబు విజనమేజయం దశ్వంబట్లు గురుకుఁ గారణంబుమనన
దైమని యిట్లునయ 84

సేదజననాథవినుముమున్నన ఘయాతైలకు, హరిశంభునిఁ గూర్చి ఘోరతపము
సయుచు(దత్త)రసజలంబులసెల్లన, మాచరింపుమనుండననురుఁడొక్క
డంగనయ్య వచ్చియచ్చుట శ్రుంకిన, జూచిభవానియానమన పుడి
బూదియొనర్చియప్పుల్ల తిక్కమున మృజ్జన మొనర్చిన మనజుంతువులకు
బుంస్సంపము దుగుననుచుఁ బూనిక తొడిఁబ్బి గుట్టిమండువలన గడిగ
య్యె | మఱియు నొక్క హానిమాజిహంపంబున | వానప్రమయ్యనంతన
క్షునుండు 85

వలివనజాతీయ పాదంబులు | మనమునఁ దలపోసి పాదోద్ధారన హయమిప్ప
మధవకువ

అధ్యక్షానామః
తిరుపతిముః 1 గనిమతేరాజా పాలనంబుగలపురికరగెరికి 243

వలల పురంబునందు లక్షలకొలంది ఘోటకంబులతో సహా ప్రసంఖ్య
కంబులను నంతా వశంబులతో (జాంనాజునన హస్తంబులతో) బ్ర
మాలయను వహారంబు పాలింపుచుండు పరికియను నన్నగం
బున (బురుషంబు కుంభ నేత కయ్య నట్టి) మాల వంబు
ను (బట్టిన నట్లు) సుండుకొం త పరిజన్మంబు నట్లు సంభవించి
కాశవాతొనంగే కరించి ప్రమాలతో కభాగిం చింబు బ్రహ్మవిధిచి వి
కృతాకారంబు సంస్థితంబు గుప్త మౌకంబు గడచి యొక కాననం
బునంబావుచుండ నొక్క యంతరంబు గూర్చు నపురంబా క్కటెకనుప
త్తినంబు బకాసురపుత్రుండు శషణుండు నివాసంబు గల్పించుకొని
పాలింపుచుండు నతని పుత్రులొకరుండు గురుధిరాకనుండు యాగా
శంబును (బట్టి) తేసుకొని పోయి షణునకిట్లు నయి 27

నాబతురంబిరాగము. బాల్యతాళము

వినుము షణుకా గనామన విసావధానమతో గి విను
విను తేలు (కనున తంత్రిని బకాసురుని (జంపిన) పునభీముని తమ్మండ
ర్బును (డువచ్చి) నామన మగి విను మచ్చికతో యాగా వృక్షావచ్చి నాను
పాటబూడు మచ్చిటికి మన విరాధి వచ్చు బచె సుత్రవయ్యను గి వి
ను గి వంటంబికి (గుంతలాని వచ్చిన గతివంకటాక్షున) నంటి ప్రయతెను
నిచెల్లియ కరమన వటికి వచ్చి గి విను ముగి 28

కలి వంరి మధమనర్బుటకై వారి తానర్బును (డువచ్చి) నాతన
నంబూరి (గాని) మన రాక్షసులకు నరమధమన సేమలానర్బు
మున వేళి 29

వలల పాథమంబున లావో తమ ధనంబులం గ్రొలియు త్రావణ
మాసంబున మాచకమ్మల (దిని) యుభాత్ర పదంబున (చాకుపత్తు
లమెక్కియు నాశ్వయుజంబున బ్రవృత్త చాకులమెక్కియు (గార్తి) కం
బున (గన్నెలభుజి) చియు మహానియమంబు తొడి పతపోత్రంబు
లు సల్పిన బ్రవృత్త రాక్షసులకు నిష్పద మియు నావారంబులకనంగ

లాక్ష్యమున వామనా వనపల్లవ స్థానంబును వధిం-
 చ్చుమే (గా వింపుమనిన భవబంధం నీరుధిరాశనల
 నునకం చరస్రలరావింవి కిరటిసనలభ్యేంపుచుండు నుమి
 మనలవిగానివారి వధింతునని పల్కిననయభతు ధానాంగనలు
 లక్షలకొలండు జని నరచమూస మూహంబులంగని యానందిం
 చియటపిమ్మట 90

కృష్ణనరునర దక్షిణుండడు, వరవానరక వనంబుచరికొంచినిజా
 చరభామినులకునంజాక, తరుణిమణిపకక మిగులదడచెడు
 నుడులక 91

సావేరిరాగము. మిత్రజాతి

కంటికొచ్చెడియలారాగకంటిగ బంటు వనమున
 లంకలాక్షిల్లింటిరాకాసులనుగూర్చిన, కొంటెకొత్తికిరటియరదల
 బంటిసిడమట్లుండు మిరియగంటిగ రక్తసులలంకలానతడు, చ
 స్త్రుచయగమనమలవనికె, జెక్తమండచలాయతులమ్మ, యక్తడికిజ
 నుడెంచిమంటిమిగకంటిగ తొల్లిబ్రతికిన ఫలమవద్రనల్లత్రావుడుపా
 లతులారా, బల్లిమండగు వనచమనమెల్లజేడు మమ పాల్లుగాది
 డిగకంటిగ వేంకటాక్షుని బ్రాహ్మకేశము, వరుడేవనినికలలాశ
 య, పక్షజంబుననిచ్చినిరతము, బావబశావమువృత్తచయనుగ్రకటి
 తగి పడుగులేతనిదెబ్బలునుడులుములు, వాడినబిములు మగతాతి
 వాలగములు, ధూమకేతువువాలంబుభామలారక, మనకుజచ్చితి
 మిశననుమానమెలగ 93

తెగల్గినసంహారకానియదినిజంబా, కల్లయాయనచరువగలుగిలా
 చ్చుయంబుప్రసక్తిచూచిబక్తంబుగాని, వానకుడుగాడనంగన
 చ్చొనెల్లె 94

తాళం

నరశాస్త్రంబులమిడికుత్తికెన్నెముడులాయనదినిరి
 నరునిగెనుంగనిసాంత్వకమునరశ్రేష్ఠులిట్లనిరి
 మనసెనలమ్రుంగుచున్నరాక్షసమానినులవధింపంగె
 మనమోపుడుకనంబుగాదుపానుమంతునిదలపుమనంగె

భృగ్వేదోపనిషత్సంహిత
సప్తమోపనిషత్సంహిత
భృగ్వేదోపనిషత్సంహిత
245

తొడిరంగము. కూపకతాళము

అంజనానుతాగజ్జిగయంజగ సంచేవిశిలాప్రయథరసా
నరలంఘననిశాబు, భంజనయోగేంద్రమనా, రంజన మారాజుడేత
జగ అంజగ సేతారామవేదాభాజా తబంభరానేద్రేతాతమల
మసంహరించుచేతామవ మొన (నూరు పుగ మంజనాగ వేంకటదాసా
లలాసా, వివేకముననిను (గొలిచిన, సంకటములు పొలంగుననైనను
లాలాపింతురుగ అంజనాగ 96

సేగత్రైలోక్యభయదవరసనిశేచరపాళి, మనకమునకుసంపన్నాన
భూంభారవమాననై పుణానవనధ్రమ్య, నాల్గవనకువామూలతనయ,
బవలకగాభిర్నసంపన్నాబుమనకు, నాల్గవనయమవగుణాగణాధన
సంచేవిముఖ సుప్రకృతే పుష్పములు, కరతలామలకములపైవేరెన్న
సంధసారసప్రసంగనాంబంజలాది, భాగములునకు దృఢానమంబు
లమహాత్మ తైరివిగలదనుతింపమా చుచులకం మనసాభుజన
కల్పభూజక సరితనూజగ 97

ఆగ అనినుతింపరథమునంకునగతనా, కారమూనియున్నమా
రుతాత్మ, ముందు ~~మ~~ విలయవళమండ దువతెవనా, మ్రండనం
గర్భవితోడేచి 98

సేగతెలువారమకము మదదేరదంబులవధింపుచెన్ననగల్గెతోడేల్లిచేల్లి
బలవంతుడు ఘృతేళికల (నూలుచండాన) జరణమూతములచేడ్డమితి
కులికాయుధంబు కొండల (చింతిన) పాలికె (చిడికె) ఘడిచి పాడిచి
యము (డు) దేవదులస్వపాశమున (గట్టినవిధ) మృదన వాలమున (బుట్టిమోతమోది
సంహరింపంగరక్తసి-వా మెల్ల ౯) చెచ్చు ముట్టినకాన వసింతుమగ
ము, లల్లురూపతిసంతన ~~జ~~ నాసు, తుండురథమున (డక్క) మేయం
డ మరలగ 99

వగ అంతటలాక భృగ్వేదం దగుభృగ్వేదం ననై న్నరండ్డ దేకానియనకమా

ముఖ్యైశ్వర్యాత్మకము

246 యలంబున నర్జునుం డ మృత్యులని వారిం-చినెమె
షకాలంబున భీష్మణుని సంతారిం-చి తదయస్సన్మంబులని జ్ఞేషం
బుగారూప్యమావేననుటయుఁ దరువాత సమజశిగనని జనమ
జయుం డడిగిన ౧౧/౦౦

భాష్యకార సమాజ స్థాపకులు
మహర్షి శ్రీ వేంకటదాసస్వామి గారు